WIADOMOŚCI
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ROK III WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1928 R. NUMER 2

CHEMICZNY INSTYTUT BADAWCZY

Dn. 14 stycznia r. b. w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, członków Rządu oraz szerokiego grona osób zaproszonych ze świata naukowego, przemysłowego, politycznego odbyło się poświęcenie gmachów Chemicznego Instytutu Badawczego na Żoliborzu. Aktu poświęcenia dokonał J. Em. Ksiądz Kardynał A. Kakowski, który też wygłosił pierwsze przemówienie.

Elewacja głównego budynku Chemicznego Instytutu Badawczego

Następnie głos zabierali pp. Minister Przemysłu i Handlu inż. Eugenjusz Kwiatkowski, Prezes Kuratorjum Instytutu prof. Jan Zawidzki, Prezes Komitetu Budowy Instytutu inż. Jan Zagleniczny, Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego inż. Edmund Trepka, Dyrektor Chemicznego Instytutu Badawczego Dr. Zenon Martynowicz.

Założony w r. 1916 we Lwowie Instytut Badań Naukowych i Technicznych działał w formie spółki z ograniczoną poręką pod nazwą „Metan" do dn. 24 marca r. 1922, kiedy „Metan" przekształcono na stowarzyszenie o celach społecznych pod nazwą Chemicznego Instytutu Badawczego. Chociaż formalnym początkiem ery, datującej rozwój chemicznej placówki badawczej w Polsce jest r. 1916, to jednak faktycznej genezy Instytutu szukać należy wcześniej, mianowicie w r. 1912, a może nawet w r. 1901.

Rok 1912 jest bowiem datą powrotu ze Szwajcarji do Polski prof. Ignacego Mościckiego, który obejmuje we Lwowie katedrę elektrochemji i natychmiast po przyjeździe dąży do powołania instytucji dla pracy twórczej w dziedzinie technologji chemicznej. W roku 1901 powstaje we Fryburgu komitet inicjatywy, zorganizowany przeważnie przez bawiących tam Polaków i mający na celu umożliwienie technicznego opracowania i wykończenia doświadczalnych wyników prac ówczesnego asystenta Uniwersytetu Fryburskiego — Ignacego Mościckiego, odnoszących się do wytwarzania kwasu azotowego z powietrza.

Idea i działalność Chemicznego Instytutu Badawczego związana jest nierozerwalnie z osobą Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. To też dzień powołania pierwszego w r. 1901 komitetu, mającego na celu poparcie twórczej działalności prof. Ignacego Mościckiego, niewątpliwie stanowi ideową datę zaczątków badawczej placówki polskiej myśli technologicznej.

Z chwilą gdy Chemiczny Instytut Badawczy, rozszerzywszy znacznie zakres działalności, przenosi swe pracownie do własnych celowo budowanych gmachów w Warszawie, dzieło Pana Prezydenta przybrało formy, jakie oddawna leżały w projektach Twórcy Instytutu, przyczyniając się do ściślejszego zadzierzgnięcia więzów, łączących naukę i przemysł chemiczny. Przekonaniu temu dał wyraz w swem przemówieniu przedstawiciel wytwórczości chemicznej, Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego inż. E. Trepka, mówiąc:

„Dzień dzisiejszy jest prawdziwem świętem dla polskiego przemysłu chemicznego. Widzimy bowiem, jak ognisko wiedzy technicznej wzniecone przed laty twórczym wysiłkiem obecnego Prezydenta Rzeczypospolitej — zapłonie odtychczas z całą potęgą, promieniując swym blaskiem na wszystkie dziedziny wytwórczości chemicznej.

Przemysł chemiczny posiada w Polsce olbrzymie zadania do spełnienia. Opierając się na przyrodzonych bogactwach kraju i korzystając z obfitości rąk zdolnych do pracy — zmierza do nacycenia rozległych potrzeb gospodarstwa polskiego przez wytwarzanie coraz większych ilości coraz to liczniejszych produktów chemicznych, przeznaczonych do bezpośredniego lub pośredniego użytku. Wśród tych zadań na plan pierwszy wysuwa się konieczność zaopatrzenia rolnictwa w rozmaite środki nawozowe, rozwój przemysłu syntetyczno-organicznego we wszystkich jego rozległych dziedzinach, wreszcie przygotowanie środków obrony kraju. To też godłem naszem może być

hasło wypisane ongiś na sztandarach „Żywią i bronią".

W zrozumieniu doniosłości znaczenia Chemicznego Instytutu Badawczego — tej arki przymierza między chemją naukową a fabrykacją chemiczną — stwierdzić trzeba, iż z żarliwą gotowością stajemy w pierwszym szeregu popierających moralnie i materjalnie działalność Instytutu, zaś w imieniu zrzeszonych przedsiębiorstw wytwórczości chemicznej składamy Instytutowi życzenia jaknajszybszego i najpełniejszego rozkwitu".

Wieczorem dn. 14 b. m. odbył się na Zamku wydany przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej obiad, w którym uczestniczyło ok. 90-ciu osób zbliżonych swą pracą lub ideą do Chemicznego Instytutu Badawczego.

PRZEGLĄD LITERATURY BIEŻĄCEJ.

Księgarnia „Trzaska, Evert i Michalski" (Warszawa, Hotel Europejski) nadesłała nam spis ostatnio wydanych książek z dziedziny chemji i technologji chemicznej, który niżej podajemy:

Richter Leopold. Benzolabscheider (11 S.) 4⁰ . Rm. 1.80

Ruggli Paul. Die Geschichte der Färberei. Basel 1927. 8⁰ Fr. Sch. 2

Steuer Carl. Lehrbuch der Chemie fur technische Anstalten. 3 Aufl. (VII, 141 S.) 1 Taf. gr. 8⁰ . . . opr. Rm. 5.60

Chemische Technologie der anorganischen Industriezweige. Hrsg von Bernhardt Neumann. Halbbd. 2. 4⁰ (XII, S. 763 — 1458 S.) . . . . Rm. 45.75, opr. 53.50

Sulfrian Albert. Lehrbuch der chemisch technischen Wirtschaftslehre (XI, 283 S. . . . . . . Rm. 16.50, opr. 18.30

Brennstoffuntersuchungen 1926. Kohlentabelle. Ausg. 1927. Thermochemische Versuchs-Anstalt (23 S.) 4⁰ . . Rm. 4.50

Chemie der Braunkohle. Hrsg. von E. Erdmann. u. M. Dolch 2 Aufl. (XIII, 289. 321 S.) 4⁰ . . Rm. 39.—, opr. 42.—

Formanek J. u. J. Knop. Untersuchung und Nachweis organischer Farbstoffe auf spektroskopischem Wege. 2 Aufl. Tl. 2 Lfg 4 gr. 8⁰ . . . . Rm. 39.—

Jellinek O. Das Holz und die Technik. 6 Aufl. (78 S.) 8⁰. Rm. 1.80, opr 2.50

Klut H. Untersuchung des Wassers an Ort und Stelle. 5 neubearb. Aufl./VI. 128 S./8⁰ . . . . Rm. 7.80

Stenkoff R. Ueber die Sauerzerlegung des Eisenkarbids bei Gegenwart von Ferroionen Bd. 2. Lfg. 4 4⁰ . . . . Rm. 80

Zsigmondy R. Kolloidchemie. Ein Lerhrb. c. verm. u. vollst. umgearb. Aufl. T. 2. Spezieller Tl. Schluss /X. 256 S./ Taf. gr. 8⁰ . . . . Rm. 14. opr 16

Nehbel H. Ueber den Bau und die Bedienung von Destillier-und Rektifizier-Apparaten fur Alkoholhaltiege Kaischen/ Gewinnung u. Reinigung des Spiritus./ neu bearb. u wesentl. verm. Aufl./XII, 537 S./4⁰ . . . . opr. Rm. 24.—

Everett 4. E The Higher Coal-Tar Hydrocarbons. With Diagrams. 8vo. pp 348 . . . . Sh. 18/.

Moss H. Applied Heat Roy 8vo. pp 344 . . . Sh. 30/.

Holmess and Mattern L. W. Elements of Chemistry. 8vo. Sh. 7/6

Muter's Short Manual of Analytical Chemistry Revised edn. Roy 8vo. pp. 252 . . . . Sh. 8/6

Javet E. Agenda Dunod. Chimie. Coll Agenda Dunos. LII-536 p. . . . . Fr. 19.—

Burban E: Chimie du sol et des engrais. Analyse et Amelioration des terres de culture. 230 p. . . . . Fr. 9 —

Chaplet. Nouveau Manuel complet de fabrication des encres de toutes sortes. 380 p. . . . . Fr. 15.—

Dormoy Albert. Prix de revient et devis industriels. 92 p. Fr. 18.—

Ihne A. Le Sechage des bois. X-130 p. Fr. 30 opr. 39.—

Clauton W. The Theory of Emulsions and their technical Treatment. Forewod by Professor F. G. Donnan C. B, E. tec. Illus. 2 nd. edn. revised. Textbooks of Chemical Research and Engineering. 8-vo. pp. 295 . . . . Sh. 15

Porter C W. and Steward T. D. and Branch G. E. K. The Method of Organic Chemistry a laborytory Manual. illus. Demy 8-vo. pp. 311 . . . . Sh. 8/6

Sidgwick N. V. The Electronic Theory of Valency. Roy 8-vo. pp. 322 . . . . Sh. 15

Boll Marcel et Baud Paul. Memento du chimiste. T. II. Partie industrielle VI — 686 p. . . . . fr. 95, opr. 103

Berthoud A. Photochimie, 332 p. . . . . Fr. 40

Rappold Hermann. Theorie des Antiebs und Kraftbedarfs von Papier Maschinen. *E. Oman.* Theorie der Harzleimung. (71 S.) 4⁰ . . . . opr. Rm. 4.—

Lieferbedigungen fur Leinolfirnid. (11 S.) 16⁰ . Rm. 20

Lieferbedigungen für Terpeninol. (14 S.) 16⁰ . Rm. 20

Schober Joseph. Seide und Seidenwaren. Seidenzucht, Seidengarne u. Zwirne. Kunstseide. Seidenwaren. Seidenbander. Strick-u. Wirkwaren /VIII. 3D4 S./8⁰ . . . Rm. 12 opr. 13.50

Schwab Georg-Maria. Physikalisch-Chemische Grundlagen der Chemischen Technologie /VIII. 130 S./ Rm. 10 opr. 12.50

Schwyrer Julius. Die Fabrikation der Alkaloide. Mit 30 Textabb./IV, 123 S./ gr. 8⁰ . . . . . . Rm. 10.60 opr. 12.—

Wolff-Berlin Hans. Die Losungsmittel der Fette, Ole, Wachse und Harze. 15 Tabb. 2 Aufl./XVI. 270 S./ gr. 8⁰ opr. Rm. 17.50

Garzuly R. Orgabometalle./II. 110 S./4⁰ . . . Rm. 8.—

Wenzl Hermann. Zellstofferzeugung mit Hilfe von Chlor. Mit 10 Textabb. -/IV, 80 S./ 4⁰ . . . . Rm. 7.50

KRONIKA

Dn. 3 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którem — z pośród spraw interesujących bezpośrednio wytwórczość chemiczną — postanowiono: saletrę chilijską otrzymaną metodą Gugenheima clić wg. poz. 103 p. 1 taryfy celnej.

Państwowy Instytut Eksportowy donosi, że Bank Gospodarstwa Krajowego nawiązał z japońskim bankiem „Sumitomo Bank" w Ossaka bezpośrednie stosunki, ułatwiając w ten sposób eksport Polski do Japonji.

„Aktiebolaget ALGOL Osakeyhtio" w Helsingforsie donosi nam, że firma ta chętnie objąć może zastępstwo polskich firm chemicznych na Finlandję. Korespondencja z powyższą firmą prowadzona jest w języku polskim.

Na zebraniu Rady Centralnego Związku oraz specjalnych naradach, które odbyły się dnia 12 i 15 grudnia ub. r., rozważana była sprawa Powszechnej Wystawy Krajowej w roku 1929 w Poznaniu. Jak wiadomo, Zarząd Związku Przemysłu Chemicznego powziął już uchwałą o gremjalnem wzięciu udziału w Wystawie przez przemysł chemiczny. Rada Centralnego Związku wypowiedziała się również za jaknajszerszem poparciem Wystawy, uznając, że będzie to generalny przegląd sił twórczych i dokonanego w Polsce postępu.

Dokładne kwestjonarjusze w sprawie Wystawy zostały już przez nas przesłane do wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw. Dn. 10 i 11 stycznia r. b. odbyły się w Poznaniu specjalne narady przedstawicieli Związku Przemysłu Chemicznego z kierownictwem Wystawy co do szczegółów uczestnictwa przemysłu chemicznego. Pozostawiając szczegółowe omówienie tej sprawy do następnego numeru, zaznaczamy tylko, iż udało się uzyskać dla naszej wytwórczości jeden z najpiękniejszych budynków, położony w sąsiedztwie wejścia głównego na Wystawę.

Inicjatywa Konsulatu Honorowego R. P. w Bordeaux, zmierzająca do zorganizowania w lokalu Konsulatu stałej wystawy prób i wzorów polskiej wytwórczości, zasługuje na najżywsze poparcie ze strony polskich sfer gospodarczych.

Eksporterzy polscy, pragnący wystawić próby swych towarów w Bordeaux, winni przesłać je wraz z cenami oraz opisami pochodzenia i gatunku (w języku francuskim) do Tow. Żeglugi WORMS i S-ka, Warszawa, ul. Królewska 10.

Pożądane są również fotografje, plakaty, wykresy, katalogi i t. p., jednak treść ich winna być zredagowana w języku francuskim.

Firmy polskie, poza opłaceniem kosztów transportu paczek do Warszawy, względnie Gdańska, nie ponoszą żadnych innych wydatków.

Eksporterzy polscy w dziedzinie przemysłu chemicznego skorzystają niezawodnie z dogodnych warunków zaprezentowania wzorów wytwórczości swej na rynku południowo-francuskim i poprą czynnie zamierzenia Konsulatu R. P. w Bordeaux.

Przywóz farb akwarelowych olejnych do Czechosłowacji do niedawna objęty był reglamentacją importu, a co za tem idzie, następować mógł jedynie na podstawie pozwoleń przywozu. Wobec uchylenia przez rząd czechosłowacki systemu reglamentacyjnego w stosunku do Szwajcarji i Niemiec, również towary polskie — na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania — zostały zwolnione od obowiązku przedkładania pozwoleń. Dotyczy to, miedzy innemi, wymienionych wyżej farb, które od dnia 5 listopada r. b. mogą być przywożone z Polski bez żadnych ograniczeń reglamentacyjnych.

Z CENTRALNEJ KOMISJI PRZYWOZOWEJ

Szereg przedsiębiorstw należących do Związku Przemysłu Chemicznego — podobnie jak w latach ubiegłych — ubiegać się będzie również w roku bieżącym o zezwolenia na przywóz towarów reglamentowanych.

Przypominamy więc, że importerzy, starający się o takie zezwolenia, powinni w początku każdego roku kalendarzowego, a więc również w styczniu roku bieżącego, nadsyłać odpisy wykupionych świadectw przemysłowych na rok bieżący. Odpisy takie dotychczas musiały być poświadczane wyłącznie rejentalnie. Dzięki staraniom sfer gospodarczych udało się otrzymać zezwolenie potwierdzania odpisów również przez organizację gospodarcze, a więc między innemi przez Związek Przemysłu Chemicznego. Prosimy przeto wszystkie przedsiębiorstwa związkowe, które starać się będą w roku bieżącym o zezwolenia przywozu — o przedstawienie w naszej organizacji odpisu świadectwa przemysłowego, które po porównaniu z oryginałem będzie przez nas potwierdzone i złożone w Min. Przemysłu i Handlu. Bez złożenia takiego odpisu importerzy nie będą mogli otrzymać pozwoleń na przywóz.

Równocześnie donosimy, że został przyznany pewien kontyngent przywozowy na zakazane dotychczas do importu towary niemieckie. Kontyngent ten obejmuje, między innemi, szklane przyrządy chemiczne, porcelanową aparaturę laboratoryjną oraz rurki szklane, objęte poz. 76 p. 7a oraz 77 p. 2 b, c taryfy celnej, i zawiera się w granicach 48 tonn rocznie. Przedsiębiorstwa, które pragnęłyby importować powyższe artykuły z Niemiec — zechcą wnieść właściwe podania za pośrednictwem Związku Przemysłu Chemicznego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 116 z dn. 29 grudnia 1927 r. pod poz. 988 ukazało się Rozporządzenie z dn. 9 grudnia 1927 r. w sprawie nadania nowego brzmienia poz. 226 taryfy celnej.

Rozporządzenie to podwyższa cło wywozowe na kości surowe mielone i niemielone do zł. 7 od 100 kg., weszło zaś w życie dn. 3 stycznia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 117 z dn. 30 grudnia 1927 r. ukazało się pod poz. 1008 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 7 grudnia 1927 r., zawierające zarządzenia wykonawcze do Rozporządzenia o sztucznych środkach słodzących.

Rozporządzenie to zawiera bliższe wyjaśnienia oraz przepisy wykonawcze do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 października 1927 r. o sztucznych środkach słodzących.

W Dz. Ust. Nr. 3 z dn. 10 stycznia 1928 r. pod poz. 19 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23 grudnia 1927 r. o zmianie dekretu o rejestrze handlowym.

W tymże Dzienniku Ustaw pod poz. 20 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23 grudnia 1927 r. o zapobieganiu upadłości.

E C H A

Coraz częściej notować możemy poważne postępy organizacyjne i techniczne w polskim przemyśle chemicznym. Obszerną ocenę dokonanych w roku ubiegłym postępów znajdą nasi czytelnicy w VII Sprawozdaniu Związku Przemysłu Chemicznego za r. 1927, które ukaże się pod koniec lutego. Jednak już pierwsze parę tygodni roku bieżącego przyniosły dwa nowe zjawiska w rzeczonej dziedzinie, które skwapliwie notujemy.

Oto jedno z najpoważniejszych przedsiębiorstw górnośląskich, Zakłady „Elektro" w Łaziskach Górnych, przystąpiły do technicznego opracowania nowych dziedzin produkcji w zakresie stopów żelaza. Jak wiadomo, fabryka ta — tak korzystnie zapisana w dziejach naszej wytwórczości chemicznej, — wypuściła już na rynek żelazo-krzem (Ferrosilicium), całkowicie pokrywając zapotrzebowanie krajowe. Obecnie zamierza przystąpić do dalszych produktów w zakresie wytwórczości elektrotermicznej.

Drugiem takiem zjawiskiem—w zupełnie innym coprawda zakresie — jest wypracowanie opatentowanej metody otrzymywania nowego gatunku mydła przez zasłużoną poznańską firmę

„Wielkopolską Wytwórnię Chemiczna". Wypuszczone już na rynek pod nazwą benzolowego — mydło to zawiera obok innych składników wysokie węglowodory, pełniące w stosunku do pranej tkaniny rolę rozpuszczalników dla plam i brudu. Mydło to z wielkiem powodzeniem używane jest również w przemyśle włókienniczym do prania surowej wełny, bawełny i innych włókien oraz gotowych wyrobów.

Stwierdzić trzeba, że w szeregu innych fabryk chemicznych poczyniono również doniosłe postępy techniczne o których będziemy stopniowo donosili.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	420 zł.
Alkohol metylowy techniczny	250 „
„ „ czysty 99%	— „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,75 „
„ granulowany za 1 kg % N_2 *	1,95 „
Azotan amonowy *	103.60 „
Benzen handlowy 90%	91 „
„ czysty	103 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 „
Chlorek cynku (ług 50%)	50 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapna ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	700 „
„ pro narcosi"	1.700 „
Fenol czysty	325 „
Formalina 30%	220 „
Gliceryna farmaceutyczna	450 „
„ techniczna	370 „
Karbid	58—62 „
Karbolineum	42,50 „
Klej kostny	260 „
Klej skórny	380 „
Krezole	135 „
Kwas azotowy 30° Bé. w przel. na 100% HNO_3	110 „
Kwas mrówkowy 85%	w złocie 150 zł.
„ siarkowy 66° Bé	w złocie 6,98 „
„ solny bez arsenu	10 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	18.50 „
Naftalen surowy prasowany	34.50 „
„ czysty w łuskach	65 „
Octan sodu	125 „
„ ołowiu	235 „
Oleina zwierzęca destylat	300 „
„ „ saponifikat	290 „
Oleum 20%	w złocie 10,55 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	29.75—31 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62 % *	w złocie 55 „
Soda amonjakalna	28 „
„ kaustyczna	66 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	250 „
Superfosfat 16%	2,96—13,60 „
Toluen czysty	103 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką* rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50**, zagranicą **zł. 5.00**. Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60**.
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5. Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14 — Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. — Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11